

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

2022

Daniel Pechač

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara**

Bakalářská práce

Tradice a lidovost

Daniel Pechač

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Specializace Nová média

Bakalářská práce

Tradice a lidovost

Daniel Pechač

Vedoucí práce: doc. akad. mal. Vladimír Merta
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval(a) samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2022

.....
podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Chtěl bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce doc. akad. mal. Vladimíru Mertovi za konzultace a užitečné rady při realizaci. Naší asistentce MgA. Evě Šindelářové za pomoc v technických záležitostech.

Obsah

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

3 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3.1 Proces přípravy

3.2 Proces tvorby

4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA,

4.1 Popis díla

4.2 Technologická specifika

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

b) Internetové zdroje

6 RESUMÉ

7 SEZNAM PŘÍLOH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Napříč dosavadními klauzurními pracemi, kde člověk různými směry mohl vyjádřit problém či myšlenku v tématech jako například: Velký mikrosvět, Žena nebo muž, Síla vlastní identity, Mutace, Touha, jsem se zabýval povětšinou současnými fenomény, které mě zajímají i v mé vlastní tvorbě.

Práce na téma Žena nebo muž jsem pojal z hlediska archetypů člověka. Psychoanalýza mě zajímala ve studiu zejména psychoterapeuta Carla Gustava Junga. V nevědomí každého z nás se nachází kus opačného. V muži se nachází kus ženy a naopak. Každá anima má svého opačného mužského anima a obráceně. Kresebně jsem technikou akvarelu vyjadřoval protipól - stereotypní myšlenku společnosti, že k muži náleží modrá barva s charakteristikou dominantního, vytrvalého, aktivního a žena červená či růžová je přecitlivělá, závislá, poslušná. Vytvořil jsem tři výstupy, kde jsem pracoval v prvních dvou s barevnou i smyslovou symbiózou obou charakterů a na třetím jsem zpracoval přímé splnutí obou dohromady.

Témata, ku příkladu deformace lidského těla i mysli, ambivalence mezi ženou, mužem, dítětem, stále vytváření nových ideálů, rozpor mezi vážným a parodií, přirozenost jako přežitek a život v klamu, mě stále naplňují a konstantně se nimi zabývám. Ať už fotografií, kresbou, textem či drobnými objekty, které rád nazývám „Hotové smysly“, kdybych to měl kategorizovat, jsou to většinou ready-mady z různých materiálů. Předměty poskládané do jiných souvislostí. S tím rozdílem, že objekty se kterými tvořím mají za sebou určitou cestu, byly něčí osobní součástí a v tom se skrývá určitá intimita a anonymita. Což mě baví pracovat s momentem minulosti, která má teď v přítomnosti opět jiné konotace.

Také se zaobírám se ve své tvorbě vlastní personou. Neříkal bych tomu

autoportrét, sám nevím, do jaké škatulky bych to vložil nejlépe do žádné. Protože svou vizuální stránku využívám nikoli jako vlastní podobizny, ale smyslově, pocitově či expresivně. Spíš skrz vlastní psychiku zprostředkovávám akce a reakce doby nebo momentů přes osobní prožitky. Není to o sebelásce ani narcismu. Avšak bych byl pokrytec kdybych tvrdil, že něco na tom není. Nazval bych to určitou sebereflexí a poznávání sebe sama.

Během let na ateliéru i přes distanční způsob jsem nacházel nové možnosti a východiska v tvorbě. Nejen díky diverzitě, širokých možností a přesahů v oboru, ale i zásluhou mého vedoucího. Z média fotografie a audiovizuální tvorby, jež jsem předtím studoval, jsem měl nutkavou potřebu přesáhnout do jiných mediálních a výtvarných okruhů. Moje vize a myšlenky už nestačily být vizualizované pouze v tomto jediném médiu. Sám jsem měl chuť a impulz pracovat v širší sféře. Přesto médium analogové i digitální fotografie, které se pořád věnuji, je stále mou srdcovou záležitostí.

Přes prvotní zkoušky a experimenty s koláží, asambláží, textem jsem našel nové vyjádření v médiu kresbě a malbě. Přesto, že pracuji s myšlenkou, kterou vizualizuji, jsem zapálený pracovat s barvou, jejími možnostmi a variacemi, určitá kontrola či spontánní uvolnění a rukopis, který obtisknu při každém tahu. Barva je komplexní a složitá záležitost, která mě stále fascinuje.

První pokusy s barvou jsem si zkoušel na krajinných motivech. Poté mi krajina s vodní plochou nebo zahradním námětem tematicky začala naplňovat, jelikož má větší potenciál, než by se zdálo. Je to prostředek k hlubšímu poznání. Nejen, že se snažím zaměřit na skladbu obrazu - smyslovou i vizuální, tak i na vztahy jednotlivých věcí. Zajímá mi i samotná atmosféra. Ne však z hlediska „dojmu a impresie“, ale co je vlastně sama osobě atmosféra v krajině. Co dělá atmosféru krajinou a obráceně? A pokud dělá pouze počasí a změny světla atmosféru.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

"Zvědavec se dnes stává nihilistou. Vše, co znovu nerozpozná, nesubsumuje, neverifikuje, a co si nemůže připojit jako věc, zavrhuje jako slabomyslnost, ideologii, jako něco špatně subjektivního." ¹

Dnes se člověk ztrácí ve vnějším světě rychlostí světla. Je otázkou, jestli události, které sledujeme z médií televize, internetu popřípadě rádia či čteme z novinových plátků a časopisů jsou události, které jsou ovlivněné a přifouklé nebo se snaží být alespoň trochu objektivní. Zprostředkovat si informace, které nejsou zmanipulovatelné propagandou či současným mainstreamem je poměrně složité. Když člověk chce najít potřebné informace, které se alespoň snaží vypadat seriózně, musí dlouho hledat nebo se dotazovat. Dnes se mi zdá, že se vystačí s málem. Většina je uspokojena s prvotní informací, která na nás vyběhne při otevření vyhledávače na internetu nebo televizních zpráv. Správně podstrčený, poutavý článek je vodítkem a nástrojem pro banalizaci našich názorů a pohledů na svět. Přesto nás vnější svět stále ovlivňuje, aniž bychom si to přiznali. Někdy se člověk zasměje množstvím paradoxů a absurdity, což je poměrně inspirativní.

Co mě osobně přijde nejzávažnější je zploštění myšlení dneška. I když se snažím nebýt pesimistický, tak je to zkušenost z dlouhodobého pozorování. Zdá se mi, že jsme upnuti na „maket“. Pragmatismu koluje v žilách a stává se měřítkem našich životů, kde podstata je zisk a stálé zabezpečování. Není čas na vzpomínání nebo jen vypnout a rozmýšlet nad životem.

Sám se snažím více se vymanit z rapidního tempa současnosti. Nikoli že bych měl prvoplánovou potřebu se odlišit, ale z vlastního přesvědčení, že

---

¹ Theodor W. Adorno - Schéma masové kultury

takto žít nechci. Nepotřebuji mít nové, pokud slouží staré. Nechci měnit své postoje, protože se to nehodí či to není dnes „in“. Avšak to neznamená, že potřebuji být nutně „out“. Spíše mít svou vyšlápnutou cestu, nechat k sobě přicházet vnější, ale nenechat se tím vyvést z míry, jednat podle vlastního přesvědčení a úsudku. K tomu mi snad napomáhá rozumové uvažování. Přesto, že občas jednám zbrkle, což není výhra, alespoň se do jisté míry se snažím jednat s rozvahou. Někdy to ale nelze uhlídat a člověk reaguje skrz jeho prudké emoce.

Proto ve své závěrečné práci jsem se chtěl zaměřit na téma, které člověka zakládá a je v něm zakořeněný. Hodnoty, jež nejsou pomíjivé a i když v rozporu se současným světem na ně nemyslíme, jsou v nás odjakživa. Je to záchytný bod ve kterém se člověk necítí cizí a má v něm stabilitu.

Než jsme si vybírali okruh témat k závěrečné práci jsem měl už předtím v hlavě nanečisto rozmyšleno čemu bych se chtěl věnovat. Jelikož jsem se chtěl zabývat okruhem kořenů člověka, určitými původními prvky, jež člověka spojují už od nedávna.

Zvyklosti, které máme v podvědomí jsou pro mě určité hodnoty v dnešním světě. Jelikož pokud se na chvíli chceme odpoutat od každodenní hektičnosti, tak tradice nám připomíná neposkvrněný a čistý projev člověka a určitý rituál. Svátky jako Velikonoce či Vánoce jsou momenty, kdy má člověk jedinečnou šanci využít symboliky chvíle a zastavit své tempo.

Okruhu folkloru a lidovosti jsem se inspiroval oblastí Chodska odkud pocházím. Zajímaly mě ornamenty a dekory krojů, keramiky, látek, tradičního jídla, architektury, řemeslných předmětů, které jsem chtěl modifikovat do naznačené krajiny a propojovat s motivem boje či bitvy jako lidského agresivního sklonu stále válčit. Chtěl jsem vytvořit rozpor bojujících ornamentů jako archetyp člověka, co je mu vlastní - konflikt a v kontrastu na co sám

zapomíná - své původní kořeny.

Dynamika pohybu je samozřejmě podnícena folklorem samotným. Klasický tanec „chodské kolečko“ nebo intimní pohyb řemeslné práce - paličkováním nebo krajkářstvím. I jsem se zajímal o samotné slovo "Chod", což mi přišlo samo o sobě symbolické. Chodové, jež hlídali hranice s Bavorskem. Poté co začali být vykořisťováni několikrát se vzbouřili, což vedlo až k chodskému povstání a popravení Jana Sladkého Koziny v Plzni.

3 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3.1 Proces přípravy

„Na louce stojí prastarý úl
dva draci se nad ním vznáší
Pocestný zabodl do květináče hůl
Květa jsou obsypány krupicovou kaší“²

Prvotní skicovní materiál jsem započal poměrně klasicky. Začal jsem prohlídkou muzea Chodska, kde jsem si spíše ujasnil historické návaznosti. Poměrně provinční muzeum typu, kde se bohužel od počátku 21. století nic neudálo, jelikož má návštěva obsahovala stovky mrtvých much ve výstavních prostorech s pavučinami a dalším hmyzem. Každopádně jsem si prohlédl ručně vyřezávané a malované renesanční skříně, vesnickou světnici s ručně malovaným nábytkem a keramikou. Vystavené figuríny instalované jako scéna vesnické svatby v tradičních krojích jsem čerpal jednotlivé přírodní, organické a geometrické motivy či z maleb Václava Malého, například: Oblékání družiček. Začal jsem si skicovat motivy celých krojů, chodských koláčů, keramiky, krajek a výšivek. Neopomenul jsem charakteristické luční květy - pomněnky, máky, makové hlavičky, kopretiny, jeteli, obilné klasy, traviny.

Všímal jsem si v okolí Domažlicka též malebné a pastelové architektury, která prošla proměnami od gotických základů, renesanční přestavbou štítů, oken, klasicistních přestavbách až historizujících momentů.

Z vlastních vzpomínek jsem využil motivu plastik pomyslně kokrhajících kohoutů v průčelí barokního zámku - roku 1810 upraven ve stylu empíru v Trhanově. Jako protipól jsem se inspiroval sochou Michala Olšiaka - Chod-

---

² Vítěslav Nezval - Zázračné proměny

kého psa na vrchu Hrádku nad Újezdem. Napadlo mě v diagonálním směru tyto dva živé motivy, které mám spojené s dětstvím, vyjádřit konflikt dvou stran, jež symbolizuje i lidský charakter.

Skicoval jsem si krajinné momenty v oblasti Českého lesa - je charakteristická svým věncem kopců a lesů trochu zapadlé v kotlině. Také jsem putoval krajinou skrz zříceniny středověkých hradů od doby Přemysla Otakara II.

Prohlížel jsem si fotografie etnografa, fotografa, hudebníka Karla Plicky, kde jsem pozoroval precizně komponované postavy v krojích zpívajících či tancujících na polích a poblíž luk. Dále publikaci malíře, kreslíře, ilustrátora, dekorátéra Mikoláše Alše - jeho na svou dobu pro mě jeden z nejvolnějších rukopisů generace Národního divadla. Skoro každý den procházím kolem sgrafit na budovách po Plzni, kde se vždy kochám vlasteneckými scénami v krajině. Přemítal jsem si Alšovo dílo z výstavy "Čas, čas, čas ... v umění 19. století" ve Výstavní síni "13" v Plzni čtyři roky nazpátek. Viděl jsem originály a skicovní materiál, kde jsem pozoroval už v křivkách a kroucených formách náznaky secesní stylizace. Navštívil jsem galerii bratří Špillarů s tvorbu Jaroslava a Karla Špillara, kde jsem se inspiroval malebnými všedními scénami ze života chodského lidu.

Načrtával jsem si první bojové kompozice figur. V jedné kresebné skice jsem neopomenul hrdinu chodského povstání - Jana Sladkého Kozinu.

Zkoušel jsem bitevní scénu komponovat pouze s lučními květy a květinami na krojích, abych si osvojil pohyb jednotlivých prvků a způsob vyjádřit dramaticnost v celkové scéně. Používal jsem techniku akvarelu kvůli lehkosti a zářivým odstínům. Když jsem přemýšlel nad konečnou prací, kterou jsem se rozhodl malovat na lněné plátno, začal jsem pracovat s technikou akrylu.

První scénu jsem maloval s redukovanými geometrickými dekory, které ještě naznačují figurativní pohyb. Což jsem chtěl oprostít od práce a nechat

vyznít jen ornamenty sami o sobě.

Na závěr jsem si již připravoval bitevní scény v různých skicách ze kterých jsem chtěl vycházet ve výsledné práci.

3.2 Proces tvorby

Současně v procesu jsem zaobíral monumentalitou plátna a jak do něho vnést všechny myšlenky, které jsem v průběhu roku skicoval na menší formáty. Byla to určitá výzva, protože to bylo doslova "moje poprvé". Setkání s velkým prostorem, do kterého je člověk doslova ponořen. Svoboda výrazu a rozmáchnutí mě při práci uchvátilo.

Plátno, jež bylo zakoupeno v metráži jsem si na zem rozprostřel a ustříhl požadovanou délku s cca 15 cm přesahem na každé straně kvůli ohybu.

Sestavení blindrámů bylo složitější, jelikož byly zdvojené, nešly tak hladce do sebe. S pomocí paličky se podařilo čtyři obvodové a čtyři spojovací blindrámy pospojit do pevné kostry.

Po složení blindrámů jsem kostru přiložil na plátno. Začal jsem pomocí sponkovačky ze všech stran přidělavat plátno k blindrámům.

Plátno jsem zvednul a opřel o skřínky. Snažil jsem se, aby nebylo plátno moc napnuté nebo naopak málo, což by mohlo znamenat následovné zvlnění.

Připravil jsem si živočišnou želatinu, kterou jsem natřel lněné plátno dvěma vrstvami a nechal působit. Následující den jsem natřel plátno třemi vrstvami šepsu.

Po přípravě povrchu plátna jsem začal podmalbou. Pomocí akrylových barev jsem si připravil pomyslnou krajinu v zářivých barevných odstínech. Po zvážení jsem následující den celkovou scénu zatáhl do zemitých barev, abych mohl více zvýraznit ornamenty.

Největší prvky, což je na levé straně zubatá čelenka v oválném tvaru a na pravé vlnící se stuha jsem namaloval jako první. Poté jsem pokračoval a propojoval jsem elementy od největších po nejmenších. Neměl jsem přímo směr, kterým bych postupoval. Jelikož je celková scéna pojata dynamicky s chaosem prvků, nemělo důvod pokračovat podle určitého směru. Intuitivně a s pomocí mých skic jsem spontánně domalovával ostatní části v dramatických pohybech.

4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

4.1 Popis díla

Práce se skládá ze dvou plánů. Což je zadní a přední plán. V zadním plánu jsem si jako podmalbu naznačil krajinnou část se zvlněnou loukou, kopci a zataženým narůžovělým nebem s prosvítajícími body skrz mraky v horní části. V dolní části se vlní pomyslná ušlapaná travnatá louka s hlínou bez detailů. Celý plán je zatáhnut do barevně zemitějších tónů zelených, hnědých, okrových, žlutých, aby se více zvýraznila přední scéna konfliktu mezi ornamenty.

Přední plán je složen ze dvou stran bojujících ornamentů, které se různými diagonálními a kruhovými cestami propojují a tvoří zároveň celek. Levá strana značí geometrický ovál s trojúhelníky inspirované výšivkami. Protější strana naopak zobrazuje vlnící se vzduchem stužku s geometrizovanými květy.

Zápasící ornamenty jsou geometrické a organické tvary inspirované chodským folklorem. Barevná škála je pestrá a zářící. Snažil jsem se odstupňovat barevné škály, abych ornamenty nezploštil, ale naopak bych jim dal objem. Některé části ustupují do pozadí, a naopak se podle prostoru zvětšují. Chtěl jsem, aby ornamenty vytvářeli spleť různorodé pohyby. Oko diváka může začít jedním směrem s končit jinde. Kompozice je složená z kruhových, oválných, trojúhelníkových, obdélníkových tvarů v diagonálních směrech.

4.2 Technologická specifika

Formát plátna je 200 cm na výšku a 250 cm na šířku. Lněné plátno s gramáží 530 g/m² bylo zakoupeno v metráži přes výtvarný e-shop. Šířka činila

240 cm, proto jsem musel plátno na okrajích zastříhnout, aby při upevnění nepřekážel velký kus v zadní části. Z hlediska námětu jsem si vybral Iněné plátno pro svou viditelnou strukturou a hrubým povrhem. Blindrámy byly zdvojené na "7". Čtyři byly obvodové a čtyři spojovací. Blindrámy byly zakoupeny ve specializovaném e-shopu. Na kostru spojených blindrámů se pomocí sponkovačky připevnilo plátno, které se po pár hodinách vyplo a narovnal. Následovalo přetření plátna živočišnou želatinou, aby neprosákl šeps na druhou stranu plátna. Dvě vrstvy želatiny schnuly na plátně přes noc. Další den bylo plátno natřeno třemi vrstvami podkladového šepsu.

Celá práce je zhotovena pomocí vysoko krycích akrylových barev německé značky Kreul Germany. Využíval jsem 750 ml tuby kvůli velké spotřebě barvy. Barvy díky své ředitelnosti vodou a rychlému schnutí jsou nanášeny v několika vrstvách.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

VOLAVKOVÁ, Hana. Mikoláš Aleš, Praha, Odeon, 1982, ISBN: 01-507-82

VOLAVKOVÁ, Hana. Mikoláš Aleš - Kresby a návrhy, Praha, Odeon, 1975,
ISBN: 01-526-75

MLEJNEK, Adolf. Chodsko, SVĚPOMOC, Praha, 1973, ISBN: 38-004-73

NEZVAL, Vítěslav. Zázračné proměny, Československý spisovatel, Praha, 1980,
ISBN: 22-102-80

W. ADORNO, Theodor. Schéma masové kultury, Oikoymenh, Praha 2009,
ISBN: 978-80-7298-406-0

b) Internetové zdroje

<http://www.kultura.cz/magazin/jedinecne-chodsko/>

6 RESUMÉ

In my bachelor's thesis I have been interested in tradition and folk customs. Due to living in the world of hectic speed and chaos I have chosen a topic which has flawless values. Traditions are sort of spiritual rituals where humans are connected with something stronger than themselves. In my opinion we all might slightly slow down. During history till nowadays people are still in a battlefield and often for no reason. This idea has been a significant trigger to join these elements of tradition and a battle in one warrior scene.

The final work of art is a painting on linen canvas - 2 x 2.5 metres and held in place by clips. Behind the canvas, there are eight wooden frames which keep canvas tighten. The canvas is painted with vivid and bright acrylic colours.

Furthermore I have been sketching folk costumes, patterns, colours, shapes, small models of cottages, traditional ceramics even prehistorical artifacts with delicate engravings at the folk museum. I have done several sketches of landscape. The groves, paths or meadows were painted with aquarelle. I had already known before I started sketching that the landscape must be overshadow in a final piece of art.

My huge inspiration was my hometown near to the German borders. The folk costumes, ceramics with folk patterns of meadow flowers, traditional meal, folk dance and folk music. Moreover the crafts as a lacemaking or bobbin lacemaking and splendid products such as embroidery, laces, ribbons. These elements are joined together in the blurry and muddy landscape.

In a nutshell "the battle of ornaments" which symbolize constant fight between people and traditions that are frequently forgotten by us. The composition is dynamic rivalry of geometrical and organic ornaments.

7 SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1. - vlastní malba akvarelem (1. - 18.) - skica
- Příloha 2. - vlastní kolorovaná kresba - skica
- Příloha 3. - vlastní malba - skica
- Příloha 4. - vlastní malba - skica
- Příloha 5. - vlastní malba - skica
- Příloha 6. - vlastní malba - skica
- Příloha 7. - vlastní malba - skica
- Příloha 8. - vlastní malba - skica
- Příloha 9. - vlastní malba - skica
- Příloha 10. - vlastní malba - skica
- Příloha 11. - vlastní kresba - skica
- Příloha 12. - vlastní malba - skica
- Příloha 13. - vlastní malba - skica
- Příloha 14. - vlastní malba - skica
- Příloha 15. - vlastní malba - skica
- Příloha 16. - vlastní malba - skica
- Příloha 17. - vlastní malba - skica
- Příloha 18. - vlastní malba - skica
- Příloha 19. - vlastní kresba - skica
- Příloha 20. - vlastní malba akrylem (20. - 22. / 27. - 30.) - vývoj
- Příloha 21. - vlastní malba - vývoj
- Příloha 22. - vlastní malba - vývoj
- Příloha 23. - vlastní fotografie procesu
- Příloha 24. - vlastní fotografie procesu
- Příloha 25. - vlastní fotografie procesu

Příloha 26. - vlastní fotografie procesu

Příloha 27. - vlastní malba - vývoj

Příloha 28. - vlastní malba - vývoj

Příloha 29. - vlastní malba - vývoj

Příloha 30. - vlastní malba - vývoj

Příloha 2.

Příloha 1.

Příloha 3.

Příloha 4..

Příloha 5.

Příloha 6.

Příloha 9.

Příloha 10.

Příloha 11.

Příloha 12.

Příloha 13.

Příloha 14.

Příloha 15.

Příloha 16.

Příloha 17.

Příloha 18.

Příloha 19.

Příloha 20.

Příloha 21.

Příloha 22.

Příloha 23.

Příloha 24.

Příloha 25.

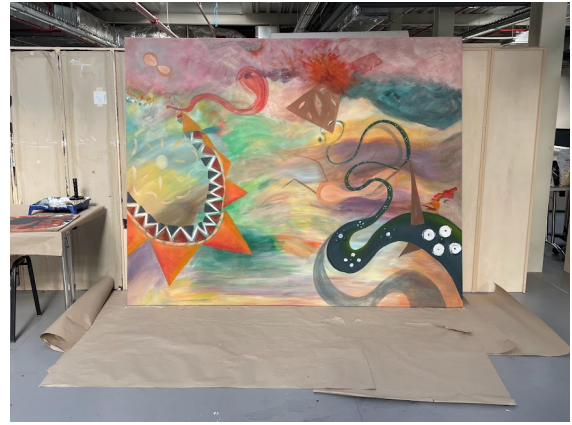

Příloha 26.

Příloha 27.

Příloha 28.

Příloha 29.

Příloha 30.

